

BUSINESS REGION
GÖTEBORG

Remissfrågor – Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program

Arbetet med att ta fram ett näringslivsstrategiskt program för Göteborgs Stad har nu kommit till remissförfarande. Sista dag för att svara på remissen är fredag den 24 november. Nedan finns de frågor vi skulle önska att ni utgår ifrån då ni svarar på remissen.

1. Övergripande synpunkter på det näringslivsstrategiska programmets innehåll och uppbyggnad
2. Inom de sex strategiska områdena som programmet omfattar, föreslås totalt 23 åtgärder (se lista nedan). För var och en av dessa åtgärder ställer vi följande frågor:
  - a. Vill ni/er organisation bidra till arbetet med denna åtgärd (Ja/Nej/Vet inte)
  - b. Om ja, på vilket sätt?
Ni väljer själv vilka åtgärder som är aktuella att yttra er om. Var gärna så konkreta som möjligt. Notera att svaren på fråga 2 inte innebär ett formellt åtagande.
3. Synpunkter på genomförande och uppföljning (se sid 5 i bifogat program)
4. Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att programmet ska leda till handling?

Lista som stöd till fråga 2:

Strategiska områden och åtgärder

Kompetensförsörjning

1. Utveckla skola-näringslivssamverkan och låta entreprenörskap löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.
2. Utveckla relevanta utbildningar som arbetslivet efterfrågar på alla nivåer.
3. Utveckla möjligheten till fortbildning och kontinuerligt lärande på arbetsplatsen.
4. Verka för bättre matchning och snabbare validering av kompetenser tillsammans med näringslivet för ökad delaktighet på arbetsmarknaden.
5. Satsa aktivt på att tillvarata och attrahera internationell kompetens och stödja initiativ som stärker den internationella gemenskapen (international community) i staden.

Attraktionskraft

6. Utarbeta en välutvecklad process för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
7. Aktivt marknadsföra staden genom att utveckla berättelsen om Göteborg och det utvecklingssprång vi befinner oss i.
8. Skapa tillåtande miljöer som främjar entreprenörskap och där gräsrotsinitiativ får möjlighet att utvecklas.

Infrastruktur och tillgänglighet

9. Fortsätta utveckla Göteborg som Skandinavians logistiknav, med Göteborgs Hamn och Landvetter Flygplats som centrala hubbar.

BUSINESS REGION GÖTEBORG

10. Verka för snabba, hållbara resor med alla trafikslag inom både stad och arbetsmarknadsregion.
11. Tillvarata Göteborgs unika kompetens inom hållbara transportsystem och mobilitetslösningar och låta det prägla stadens omvandling.
12. Stödja omställningen till en smart stad genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

Markberedskap och fysisk planering

13. Bedriva en markförsörjning med insikt om näringslivets etablerings- och expansionsbehov.
14. Stärka och utveckla strategiska lägen för näringslivets behov av tillväxt.
15. Utarbeta ändamålsenliga detaljplaner som fungerar för ett föränderligt näringsliv, möjliggör snabbare etableringar och skapar förutsättningar för att arbeta nytänkande med stadens rum.

Företagsklimat

16. Arbeta aktivt med attityder till och förståelse för företag och företagande hos politiker och tjänstemän.
17. Arbeta systematiskt med att förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.
18. Tillse att stadens beslut i relevanta frågor innehåller en analys om hur det påverkar näringslivet.
19. Koordinera insatser från externa aktörer för att stödja små och medelstora företag.

Innovationskraft

20. Initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt där kompetenser korsbefruktas.
21. Positionera staden som internationellt ledande test- och demomiljö för hållbara lösningar på samhällsutmaningar.
22. Stärka Göteborgs position som den innovativa motorn i svensk industri.
23. Satsa aktivt på kreativa näringar som katalysator för innovation.

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035

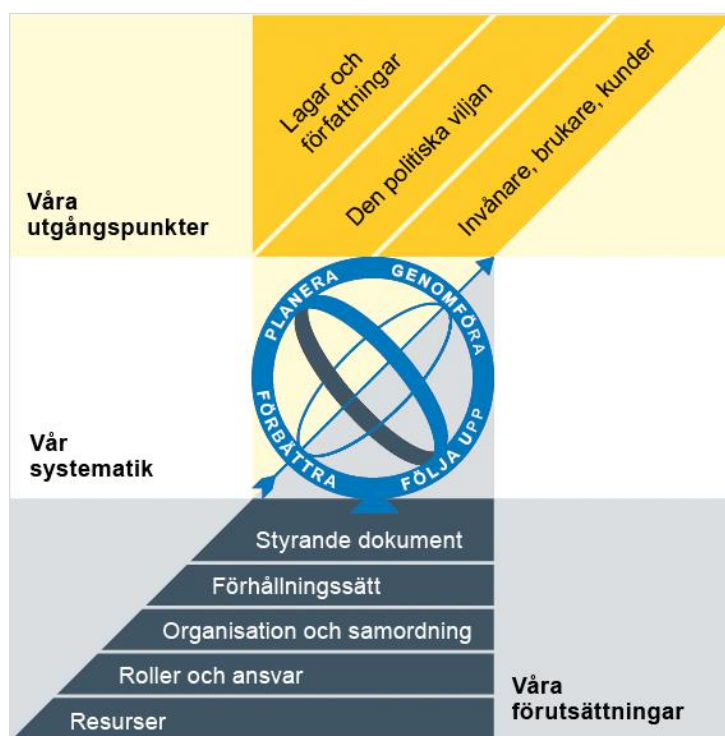

Planerande styrande dokument

Vision
► Program
Plan

Göteborgs Stads storsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

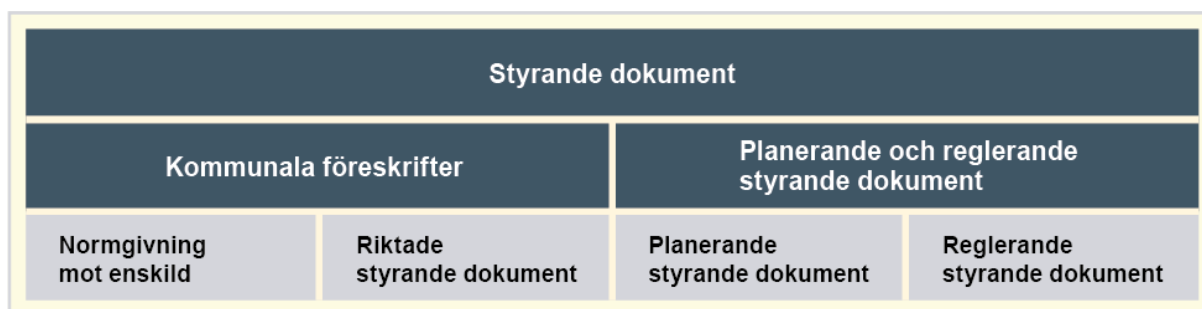

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Program	Giltighetstid: 2018-2035	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med detta program	3
Vem omfattas av programmet	3
Bakgrund	3
Koppling till andra styrande dokument	4
Stödjande dokument	4
Genomförande och uppföljning av programmet	5
Läsanvisning	5
Utgångspunkter	6
Globala trender	6
Regionalt perspektiv	7
Lokala förutsättningar	7
Göteborgs styrkor	7
Göteborgs utmaningar	10
Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling	13
Målbild 2035	13
Mål och indikatorer	13
Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft	14
Mål 2: Samhällsplanering	14
Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft	15
Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar	16
Strategi 1: Kompetensförsörjning	17
Strategi 2: Attraktionskraft	17
Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet	17
Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering	18
Strategi 5: Företagsklimat	18
Strategi 6: Innovationskraft	19
Bilagor	20

Inledning

Syftet med detta program

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program beskriver hur staden ska arbeta med strategiska näringslivsfrågor på ett konkret, långsiktigt och målinriktat sätt. Syftet med programmet är att tydliggöra och stärka Göteborgs Stads samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.

Programmet tar sin utgångspunkt i staden Göteborgs centrala roll i hela Göteborgsregionens utveckling och stadens betydelse för utvecklingen av Sverige som nation. Öppenhet för omvärlden och samarbete över gränser är grundläggande principer som omfattas både av Göteborgs Stad och av näringslivet. I programmets perspektiv ligger också ett ömsesidigt beroende och ett bra samarbetsklimat mellan alla kommuner i Göteborgsregionen.

Programmets målbild uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Programmet innehåller konkreta mål och strategier för hur Göteborgs Stad ska arbeta för att uppnå målbilden.

Programmet är framtaget i nära dialog med näringsliv, akademi, andra regionala aktörer med kopplingar till näringslivet, samt stadens förvaltningar och bolag som har täta kontakter med näringslivet.¹

Vem omfattas av programmet

Det näringslivsstrategiska programmet är ett av stadens övergripande styrdokument och omfattar hela Göteborgs Stad. Programmet gäller från dess antagande och fem år framåt. Det revideras 2023 för att sedan löpa 2024-2035, med revision vart fjärde år.

Bakgrund

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Företagen skapar arbetstillfällen och tillväxt, staden skapar flera av de förutsättningar som näringslivet behöver för att utvecklas och växa. Göteborgs Stads arbete med näringslivsfrågor är därför av strategisk betydelse och inom staden finns många olika aktörer med ett konkret näringslivsuppdrag kopplat till det egna grunduppdraget.

Mot bakgrund av detta gav kommunfullmäktige 2016 Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med berörda aktörer i Göteborgs Stad och Göteborgsregionen, ta fram ett näringslivsstrategiskt program som tydliggör stadens samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande.²

---

¹ En detaljerad beskrivning av arbetsprocessen finns i bilaga 1.

² Tjänsteutlåtande utfärdat 2016-05-20, diarienummer 0959/14.

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program tar sin utgångspunkt i stadens vision om Göteborg som en hållbar stad, öppen för världen. På en övergripande nivå relaterar programmet till Göteborgs Stads budget, som beslutas i kommunfullmäktige och är överordnad alla andra styrdokument. I budgeten finns mål bland annat för näringsliv och arbetsmarknad, som det näringslivsstrategiska programmet anknuter till.

Programmet utgår också från Business Region Göteborgs (BRG) strategiplan Hållbar tillväxt, där bolagets insatser för att utveckla näringslivet i Göteborgsregionen mot hållbar tillväxt beskrivs.

Inom de sex strategiska områden som det näringslivsstrategiska programmet omfattar, finns också kopplingar till en rad styrdokument, till exempel:

- Kompetensförsörjning
Göteborgs Stads kompetensförsörjningsplan
- Attraktionskraft
Stadens program för besöksnäringens utveckling till 2030
- Infrastruktur och tillgänglighet
Göteborgs Stads trafikstrategi, regional infrastrukturplan för Västra Götalandsregionen
- Markförsörjning och fysisk planering
Göteborgs Stads utbyggnadsplan, Göteborgs Stads grönplan
- Företagsklimat
Handlingsplanen för Förenkla Helt Enkelt
- Innovationskraft
Göteborgs Stads innovationsprogram

Stödande dokument

De delar av ett starkt företagsklimat som Göteborgs Stad kan påverka, omfattar mer än stadens planering inom de sex strategiska områden som programmet innehåller. Förutsättningarna för företagande är beroende av alla övriga delar av stadens verksamheter. Företag föredrar att verka i en stad som uppfattas som trygg och attraktiv, med väl fungerande infrastruktur, god tillgång till bostäder och ett utbildningssystem som håller hög kvalitet. Det ger goda förutsättningar för tillväxt.

Därför finns ytterligare dokument som stödjer det näringslivsstrategiska programmet inom de aspekter som är viktiga för näringslivet, men som inte omfattas i programmet:

- Trygg stad
Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
- Attraktiv stad
Kulturprogram för Göteborgs Stad, Miljöprogram för Göteborgs Stad, Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad
- Kvalitativ skola
Kommunen är ansvarig för utveckling av skolverksamheten så att den håller hög kvalitet. Det arbetet styrs till största delen av statliga regler och lagstiftning.

Utöver stödjande dokument inom Göteborgs Stad, är också Göteborgsregionens program ”Hållbar tillväxt” och Västra Götalandsregionens strategi för tillväxt och utveckling ”Västra Götaland 2020” att betrakta som stödjande dokument, då dessa dokument omfattar åtgärder som bidrar till att stärka näringslivets förutsättningar i regionen.

Genomförande och uppföljning av programmet

Business Region Göteborg AB har ett övergripande samordningsansvar för programmets genomförande, vilket innebär att BRG initierar arbetet att formulera handlingsplaner inom de sex strategiska utvecklingsområdena, samt i nära samverkan med berörda nämnder och styrelser fördelar och samordnar arbetet med programmets genomförande.

Följande nämnder och styrelser har delansvar inom respektive strategiskt område:

- **Kompetensförsörjning**
Business Region Göteborg AB, Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning, Utbildningsnämnden, Grundskolenämnden, Social resursnämnd
- **Attraktionskraft**
Business Region Göteborg AB, Göteborg & Co AB, Higab AB, Kulturnämnden
- **Infrastruktur och tillgänglighet**
Business Region Göteborg AB, Trafiknämnden, Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Parkeringsbolaget AB, Göteborgs Hamn AB
- **Markberedskap och fysisk planering**
Business Region Göteborg AB, Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Älvstranden AB, Göteborgs Hamn AB
- **Företagsklimat**
Business Region Göteborg AB, Miljö- och klimatnämnden, Fastighetsnämnden, Nämnden för konsument- och medborgarservice, trafiknämnden, Inköps- och upphandlingsnämnden, Byggnadsnämnden, Stadsledningskontoret, Förbundsstyrelsen för Räddningstjänsten Storgöteborg
- **Innovationskraft**
Business Region Göteborg AB, Lindholmen Science Park AB, Sahlgrenska Science Park AB, Johanneberg Science Park AB, Inköps- och upphandlingsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Kulturnämnden

Business Region Göteborg AB redovisar programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år. En årlig uppföljning av programmet redovisas i Business Region Göteborgs verksamhetsberättelse. Som grund för detta redovisar respektive nämnd/bolag som har delansvar årligen utfall av arbetet inom respektive strategiskt område till Business Region Göteborg, som koordinerar uppföljningen.

Läsanvisning

- Kapitel 2   Beskriver programmets utgångspunkter.
- Kapitel 3   Beskriver programmets målbild, mål och indikatorer.
- Kapitel 4   Beskriver strategier och åtgärder för att målbild och mål ska uppnås.

Utgångspunkter

Globala trender

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Göteborgsregionen har ett starkt, diversifierat näringsliv som agerar på en global marknad. Därmed påverkas både näringslivet, staden och hela Göteborgsregionen av ett antal globala megatrender, som det näringslivsstrategiska programmet förhåller sig till:

Näringslivet är en del av lösningen på samhällsutmaningarna

Vi står inför omvälvande samhällsutmaningar som klimatförändringar, urbanisering och en åldrande befolkning. I näringslivet läggs stora resurser på utveckling av produkter och tjänster som bidrar till lösningar inom samtliga dessa utmaningar. Utvecklingen mot cirkulär ekonomi, delandekonomi och social ekonomi ger upphov till helt nya affärsmodeller och sätt att organisera välfärden, som i sin tur ger nya lösningar på samhällsutmaningarna.

Digitaliseringen medför ett paradigmskifte

Samhällsutvecklingen drivs och formas till stor del av digitaliseringen och vi befinner oss i ett paradigmskifte som är lika omvälvande som övergången från jordbrukssamhället till industrisamhället. Digitaliseringen medför att vi kan göra helt nya saker och att saker vi tidigare gjort kan göras på helt nya sätt. Förändringen påverkar hela samhället i grunden och berör allt från hållbar lokal och regional utveckling, till hela länders och världsdelars konkurrenskraft.

Framtidens jobb är inte definierade än

Digitaliseringen medför att gamla yrken försvinner och nya tillkommer i en allt snabbare takt. Mer än hälften av de jobb som kommer att finnas om 15-20 år är ännu inte definierade, vilket ställer höga krav på flexibilitet i både utbildningssystemet och hos arbetskraften. Framtidens arbetsmarknad skulle kunna präglas av ett större inslag av tidsbegränsade anställningar, egenanställningar och egenföretagande. Det skulle i så fall medföra att flexibilitet och entreprenöriell förmåga blir allt viktigare egenskaper hos morgondagens arbetskraft. Det skulle också medföra att det livslånga lärandet och kontinuerlig kompetensutveckling blir allt viktigare för attraktionskraften hos morgondagens arbetsgivare.

Tillväxten drivs av storstadsregioner

Ekonomisk tillväxt drivs av storstadsregioner som konkurrerar om kompetens och kapital på en global marknad. Näringslivet känner inte av några kommungränser, utan har snarare regionen som plattform för att nå sina marknader runt om världen. Ju större region, desto större förmåga att generera tillväxt. Regionförstoring, med Göteborg som motor, ger därför förutsättningar för ökad sysselsättning och tillväxt i hela Västsverige.

Regionalt perspektiv

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har ett regionalt perspektiv där Göteborg är motor i Göteborgsregionens och hela Västsveriges utveckling. Det regionala perspektivet utgår från Göteborgsregionens strategi ”Hållbar tillväxt”.³

GRs tretton medlemskommuner verkar för att Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. En bärande del av denna utveckling, är att stärka regionens kärna Göteborg. Kärnans utveckling är av central betydelse för hela Göteborgsregionens utveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig regional kärna, som utgörs av de centrala delarna av Göteborg. Här finns regionens bästa tillgänglighet till kommersiell service, kultur, nöjen och offentlighet, men också regionens största koncentration av arbetsplatser och en stor potential att skapa ett starkt nav för hela regionens och Västsveriges utveckling.

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har fokus på det gemensamma ansvaret att utveckla Göteborgsregionen, då det omfattar strategiska åtgärder för att stärka Göteborgs attraktionskraft och tillgänglighet. Målen i det näringslivsstrategiska programmet är formulerade i samklang med GRs strategiska mål för 2030, som säger att:

- Göteborgs lokala arbetsmarknad ska år 2030 omfatta 1,75 miljoner invånare.
- Göteborgsregionens kärna ska stärkas med ytterligare 45 000 boende och 60 000 arbetsplatser till 2030.
- Utöver kärnan ska det sammanhängande stadsområdet, huvudstråken och kustzonens större tätorter till samma tidpunkt stärkas med 135 000 boende och 50 000 arbetsplatser.

Genom samstämmiga mål och strategier för ökad attraktionskraft och tillgänglighet för regionens kärna Göteborg, harmonierar det näringslivsstrategiska programmet för Göteborgs Stad med den av GR överenskomna stukturbilden och strategin för hållbar tillväxt i GR.

Lokala förutsättningar

Utöver de globala trender som påverkar näringslivet och staden, samt det regionala perspektivet, tar programmet också utgångspunkt i Göteborgs lokala förutsättningar – både dess styrkor och dess utmaningar.

Göteborgs styrkor

Göteborgsregionen är en av Europas mest snabbväxande storstadsregioner och befinner sig just nu mitt i ett utvecklingsprång, som drivs av stora investeringar i forskning och utveckling. I Göteborgsregionen finns planer på investeringar i infrastruktur och annat byggande för 1 000 miljarder kronor de kommande 20 åren.⁴

Flera internationella jämförelser placerar Göteborgsregionen högt när det gäller konkurrenskraft och framtidspotential, vilket illustreras av nedanstående punkter:

---

³ GR Hållbar tillväxt. Mål och strategier med fokus på regional struktur. Antagen av förbundsfullmäktige juni 2013.

⁴ Fakta och statistik om Göteborgsregionens näringsliv 2017. Business Region Göteborg, 2017.

- **Innovationer**
Regional Innovation Scoreboard 2016
Innovationsledare bland 214 regioner
Mäter innovationsförmågan i europeiska regioner. Västsverige framstår i rapporten som en innovationsledare inom Europa. Bland annat får regionen högt betyg för:
  - Välutbildad befolkning
  - Export av högteknologiska varor
  - Process- och produktinnovationer inom SME
  - Ökande sysselsättning inom kunskapsbaserade yrkenKälla: EU-kommissionen
- **Konnektivitet**
European Cities and Regions of the Future 2016/2017
9 av 468 städer/regioner
Rankar städer och regioner i Europa med bäst IT- och logistikinfrastruktur. Bland europeiska storstäder hamnar Göteborg på nionde plats när det gäller bäst IT- och logistikinfrastruktur.
Källa: fDi
- **Tillväxtpotential**
Performance Index 2014
10 av 117 regioner
Mäter europeiska storstadsregioner som har bäst framtida tillväxtpotential. Göteborgsregionen utmärker sig i:
  - Ekonomisk tillväxt
  - SysselsättningKälla: BAK Basel
- **Konkurrenskraft**
Europe 2020 Regional Index
5 av 268 regioner
Mäter hur nära EU:s regioner är sina målstrategier för att uppnå förbättrad konkurrenskraft. Göteborgsregionen möter alla sina uppsatta EU-mål och får bland annat positivt omdöme för:
  - Sysselsättning
  - Högre utbildning
  - FoUKälla: EU-kommissionen
- **Kompetens**
Global Cities Talent Competitiveness Index 2017
5 av 46 städer
Indexet rankar städer utifrån deras förmåga att attrahera, utveckla och behålla kompetens. Göteborgs höga placering drivs av:
  - Hög livskvalitet
  - Välutbildad befolkningKälla: INSEAD och Adecco

Göteborgsregionens höga placering på internationella rankinglistor bygger på en rad styrkor ur ett näringslivsperspektiv, som också framkommit i dialogen med näringsliv och akademi i samband med programmets framtagande. Följande styrkor betonades särskilt i dialogen:⁵

Det geografiska läget

Göteborgsregionens strategiska läge i Skandinavien, en internationell flygplats och Skandinaviens största hamn gör regionen tillgänglig för internationell arbetskraft, investerare och affärspartners. Inom en radie av 50 mil finns 70 procent av Nordens samlade industri.

Här finns Göteborgs Hamn, en viktig länk mellan Atlanten och Östersjöområdet, vars huvudsakliga upptagningsområde omfattar tio nordiska och baltiska länder. Korta avstånd mellan hamn och lager ger låga logistikkostnader och ett 25-tal direktlinjer för godståg mellan Göteborgs Hamn och olika inlandsterminaler i Sverige och Norge sparar på miljön.

I Göteborgsregionen finns även tillgång till internationell flygfrakt. På Göteborg Landvetter Airport finns godsterminaler och lager i nära anslutning till flygplatsen vilket ger den snabbaste omlastningen av gods i hela Europa. Sammantaget gör detta Göteborgsregionen till Sveriges främsta logistiknav.

Ett diversifierat näringsliv

Göteborgsregionen har varit Skandinaviens nav för global handel sedan 1700-talet. Inom Göteborgsregionen finns idag allt från multinationella företag till småföretagare och kluster med kompetens som efterfrågas på globala marknader.

I dag finns mer än 750 olika branscher i Göteborgsregionen. Det motsvarar hela 93 procent av rikets alla branscher, vilket illustrerar mångfalden i regionens näringsliv. Fordonsindustri och logistik, informations- och kommunikationsteknik och läkemedelsindustri är dominerande. Andra stora områden är maritima näringar, besöksnäring och handel. Små och stora företag samverkar på ett fruktbart sätt i att utveckla, producera och marknadsföra nya tjänster och produkter.

Göteborgsregionens diversifierade näringsliv är också i allra högsta grad globalt. Sedan 1990 har antalet utlandsägda företag i Göteborgsregionen nästan fyrdubblats och nu finns det cirka 3 000 utlandsägda arbetsställen som sysselsätter drygt 84 000 personer.

Motorn i Sveriges industri

Göteborgsregionens näringsliv kännetecknas av globala och kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Tillverkningsindustrin står för nästan en fjärdedel av den totala omsättningen i Göteborgsregionens näringsliv och merparten av regionens största företag återfinns inom den högteknologiska industrin.

Den starka tillverkningsindustrin och den industrinära tjänstesektorn gör Göteborgsregionen till en forskningsintensiv region. Detta är särskilt framträdande inom tre områden; fordon, läkemedel/kemi och företagstjänster. Regionens fordonsindustri står för mer än 60 procent av landets privata investeringar i forskning och utveckling. Inom

---

⁵ Fakta och statistik som beskriver respektive styrka kommer från Näringsliv och Tillväxt 2016, samt Fakta och statistik om Göteborgsregionens näringsliv 2017, Business Region Göteborg.

läkemedel/kemi är motsvarande andel 42 procent. Inom företagstjänster är andelen 27 procent, till stor del beroende på våra stora teknikintensiva konsultföretag.

Göteborgsregionens starka industri gör också regionen till Sveriges ledande exportregion. Under 2016 exporterade regionens företag för cirka 400 000 kronor per sysselsatt. Exportvärdet per sysselsatt är därmed klart högre än i de övriga två storstadsregionerna och Sverige. Varuexporten uppvisar dessutom en positiv trend och ökade under 2016 med hela 6 procent i Göteborgsregionen, medan Sveriges varuexport endast ökade marginellt.

En hög kompetensnivå

Med två universitet och hundratals yrkesutbildningar finns välutbildad arbetskraft i Göteborgsregionen. Regionen har en större andel högutbildade än övriga Sverige och nästan hälften av alla i åldrarna 25 till 64 år i regionen har en eftergymnasial utbildning.

Inom Göteborgsregionen finns ett 140-tal yrkesutbildningar, utformade i samarbete med arbetsgivare för att matcha arbetsmarknadens kompetensbehov. Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet samlar runt 50 000 studenter, många med internationell bakgrund. Vid de två lärosätena bedrivs spetsutbildningar samt tvärvetenskaplig forskning i samarbete med företag och myndigheter inom en rad olika områden.

Regionens näringsliv bidrar också i allra högsta grad till den höga kompetensnivån genom kontinuerlig kompetensutveckling av sin personal. Dessutom investerar företag i Göteborgsregionen varje år runt 20 miljarder kronor i forskning och utveckling, vilket motsvarar nästan en fjärdedel av Sveriges samlade privata investeringar i forskning och utveckling. Det gör regionen till en av de mest forskningsintensiva i Europa.

En miljonregion med unik samarbetsförmåga

Göteborgsregionen präglas av ett unikt samarbete mellan näringsliv, akademi, politik och offentlig sektor. Nätverk, kluster och tre science parks skapar förutsättningar för innovation och spetskompetens. Inom flera områden finns världsledande forskning och produktutveckling. En stark tradition av samarbete mellan olika aktörer bidrar till framgångarna.

Göteborg är en växande storstadsregion som våren 2017 har drygt en miljon invånare. Det skapar fördelar bland annat i form av ökad tillgång till kompetens, kapital och idéer. Samtidigt är närheten mellan beslutsfattare och en väl utvecklad förmåga att samarbeta fördelar i konkurrensen med andra storstadsregioner. Tillväxten, investeringsmöjligheterna och koncentrationen av kompetens inom vissa områden väcker ett ökat nationellt och internationellt intresse. Framgångsrika samarbeten mellan näringslivet, akademien och samhällets andra aktörer ger också stor uppmärksamhet.

Göteborgs utmaningar

Trots Göteborgs många styrkor ur ett näringslivsperspektiv, står vi inför ett antal utmaningar de kommande åren. Business Region Göteborg har i rapporten "Näringsliv och Tillväxt 2016" identifierat tio utmaningar som behöver mötas för att Göteborg och Göteborgsregionen ska vara en konkurrenskraftig region även i framtiden.⁶ Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program utgår från dessa utmaningar.

---

⁶ Näringsliv och Tillväxt 2016. Business Region Göteborg, 2016.

Säkra kompetensförsörjningen

Framtidens kompetensförsörjning är den utmaning som näringslivet framhåller som den största utmaningen. Kampen om kompetens hårdnar och Göteborg behöver både tillvarata och attrahera kompetens, såväl nationellt som globalt. Ökad tillgång till bostäder och en tydligare bild av Göteborgs attraktivitet är två av de frågor som näringslivet framhåller som viktigast. Dit hör också utbildning och fortbildning som motsvarar näringslivets kompetensbehov nu och i överskådlig framtid.

Öka delaktigheten på arbetsmarknaden

Nära kopplad till behovet av att säkra kompetensförsörjningen, är utmaningen att öka delaktigheten på arbetsmarknaden. Samtidigt som kompetensbehovet är stort, står många utanför arbetsmarknaden och över hälften av dem är utrikes födda. I ett läge där arbetslösheten i Göteborgsregionen successivt har minskat och nu är lägst bland Sveriges storstadsregioner, är det av största vikt att förbättra matchningen och aktivt jobba för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden.

Planera för tillväxt

De kommande tjugo åren planeras investeringar på 1000 miljarder kronor i Göteborgsregionen. Regionen står därmed för en stor del av hela Sveriges tillväxt och trenden är tydlig att allt mer kompetens och tillväxt samlas i storstadsregioner. Det innebär att Göteborgsregionens kommuner har ett särskilt nationellt ansvar att planera för tillväxt. Utan nya bostäder, nya arbetsplatser och mark för näringslivet kommer regionen att tappa konkurrenskraft. Det råder idag brist på kontor i de mest attraktiva lägena och även en brist på bostäder i hela Göteborgsregionen. Därför behöver Göteborgsregionen ha en samordnad planering som skapar attraktivitet i nya lägen.

Möta klimatutmaningen

Samtidigt som Göteborgsregionen befinner sig i en tillväxtfas med planerade investeringar i mångmiljardklassen, är det avgörande att tillväxten är långsiktigt hållbar och att regionen möter klimatutmaningen. I Göteborgsregionen har nivån på koldioxidutsläppen varit konstant under hela 2000-talet, för att sedan falla markant från 2011 och framåt. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten i vår region ökat med mer än 50 procent. Denna så kallade ”decoupling-effekt” visar att regionen gradvis har förbättrat insatserna för att uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt.

Stärka både arbetsmarknadsregionen och kärnan

Det finns starka samband mellan folkmängden i en region och dess förmåga att generera tillväxt. Ju större region, desto större utbud av arbetstillfällen, branscher, kompetenser, upplevelser, kultur, varor och tjänster – och desto större förutsättningar för tillväxt. För att Göteborgsregionen ska fortsätta att vara en av Sveriges ledande tillväxtregioner, måste både arbetsmarknadsregionen utvidgas och kärnan stärkas. Bättre pendlingsmöjligheter till Uddevalla, Trollhättan, Borås, Varberg och Falkenberg bidrar till en större och mer diversifierad hemmamarknad. Samtidigt behöver staden förtätas med fokus på att vara attraktiv och” fortsätta vara den drivande kraften i regionförstoringen.

Stärka regionens internationella position och tillgänglighet

Lika viktigt som att stärka tillgängligheten inom Göteborgsregionen, är det att stärka den till och från regionen. Tillgängligheten till omvärlden är god jämfört med liknande regioner. Samtidigt är förbättrad tillgänglighet via tåg, väg och flyg avgörande för vår framtida konkurrenskraft – inte minst med tanke på regionens exportinriktade näringsliv.

Ytterligare en avgörande faktor är att ha en väl fungerande hamn som kan drivas med full kapacitet, eftersom den har stor betydelse för Sveriges utrikeshandel. Göteborg behöver också bindas ihop ännu starkare med Oslo och Köpenhamn. I takt med ökad regional konkurrens blir det också allt viktigare att Göteborg syns och hörs internationellt för att attrahera kompetens, kapital och etableringar.

Skapa grogrund för fler växande små och medelstora företag

Stora och små företag lever i symbios och den ekonomiska hållbarheten i Göteborg och regionen skulle stärkas av att fler små och medelstora företag startas och utvecklas. Idag är de mindre företagen underrepresenterade och entreprenörskapet lägre i Göteborgsregionen än i de båda andra storstadsregionerna i Sverige. Med tanke på att de mindre företagen, och framför allt de mindre tjänsteföretagen, växer allt snabbare och står för en högre andel av jobbtillväxten, behöver Göteborg skapa en bättre grogrund för dessa växande små och medelstora företag.

Förbättra företagsklimatet

Företagsklimatet utgör en huvudkomponent i att skapa en bra grogrund för såväl små och medelstora företag, som för stora företag. Företagens upplevelse av det allmänna företagsklimatet i Göteborg måste bli mer positiv. En del av detta arbete är att förbättra stadens service till företagen. En lika viktig del är att aktivt arbeta med attityderna till företag och företagare bland både politiker och tjänstemän i Göteborg såväl som i regionens kommuner.

Stärka FoU-resurserna

Göteborgsregionen har genom flera stora företag en unik koncentration av FoU inom främst teknik och Life Science. FoU-verksamheter är strategiskt viktiga och ger stora spridningseffekter till den övriga ekonomin. Därför är det avgörande att ytterligare stärka FoU-resurserna inom regionen, genom att stärka samverkan mellan företag, kommun och akademi för att bland annat skapa världsledande demonstrationsmiljöer för regionens innovativa företag.

Öka regionens produktivitet

Denna sista utmaning hänger ihop med samtliga övriga. Med fler företag med höga och växande förädlingsvärden, satsningar på utbildning och infrastruktur, samt ökade FoU-resurser, ökar produktiviteten i regionen. Fler kommer i arbete, högre värden skapas med samma insats och nya processer utvecklas och genererar högre värden. Detta är avgörande, eftersom Göteborgsregionens ekonomiska attraktivitet och konkurrenskraft ständigt behöver stärkas i förhållande till omvärlden.

Målbild och mål för stadens näringslivsutveckling

Målbild 2035

Utifrån de nyckelord för Göteborgs näringsliv 2035 som formulerades i dialogen med näringsliv och akademi, samt efter ett nära arbete med berörda förvaltningar och bolag inom staden, har följande målbild för 2035 formulerats:

Göteborg är en internationell förebild för förmågan att samarbeta – i en miljö där människor utvecklas och trivs. Näringslivet har fullt stöd från staden och kan känna stolthet över att verka i en av världens mest nytänkande storstadsregioner.

Målbilden uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Måläret är satt i samklang med andra beslutade styrdokument, som stadens trafikstrategi, utbyggnadsplan och grönplan, vilka samtliga tar sikte på år 2035.

Mål och indikatorer

Det övergripande målet för Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program är att skapa förutsättningar för:

Minst 120 000 nya jobb till 2035

Med nya jobb avses minst 120 000 fler sysselsatta från 2016 till 2035 inom hela Göteborgsregionen. Det innebär en ambitionshöjning jämfört med den bedömda ökningen, 100 000 nya jobb, som förväntas med nuvarande befolkningsutveckling och sysselsättningsgrad.

För att uppnå den långsiktiga målbilden och det övergripande målet, har tre underliggande mål formulerats. Målen tar fasta på de strategiska områden som det näringslivsstrategiska programmet omfattar. De tre underliggande målen är:

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation.

Till varje mål kopplas prioriterade indikatorer och önskvärt läge för dessa, för att kunna följa målens utveckling vid uppföljning. De prioriterade indikatorerna kommer kontinuerligt att ses över för att säkerställa att de mäter vad som avses, samt kompletteras om nya indikatorer uppkommer som är bättre lämpade till att mäta måluppfyllelse.

I följande stycken beskrivs vart och ett av målen, de prioriterade indikatorer som används för att följa målens utveckling, samt önskat läge för dessa indikatorer.⁷

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Det första målet har fokus på människan och att tillvarata varje människas inneboende drivkraft och talang. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom kompetensförsörjning och attraktionskraft.

Prioriterade indikatorer:

- Arbetslöshet
- Flyttnetto högutbildade
- EU 2020 Regional Index

Önskat läge:

- Arbetslösheten i Göteborg och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.
- Flyttnettot till Göteborgsregionen för högutbildade ska vara positivt för samtliga åldersspann.
- Göteborgsregionen⁸ ska ligga bland de tio bästa regionerna i EU enligt EU 2020 Regional Index.

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Det andra målet har fokus att skapa en hållbar tillväxt ur samtliga dimensioner – den ekonomiska, den ekologiska och den sociala. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom hela det regionala samhällsplaneringsområdet, inklusive infrastruktur, tillgänglighet, markberedskap och fysiskt planering.

Prioriterade indikatorer:

- Produktivitet (BRP/capita och förädlingsvärde/sysselsatt)
- Decouplingeffekt (gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp)

⁷ En djupare analys av de prioriterade indikatorerna, nuläge och utveckling över tid finns i bilaga 2.

⁸ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

- Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs kärna respektive arbetsmarknadsregion

Önskat läge:

- Göteborgsregionens produktivitet ska öka i samma takt som eller snabbare än liknande storstadsregioner⁹ i Europa.
- Gapet mellan BRP-tillväxt och CO2-utsläpp ska fortsätta öka över tid i Göteborgsregionen.
- Göteborgs kärna ska förtätas och Göteborgs arbetsmarknadsregion ska utvidgas enligt målen i GRs regionala utvecklingsplan ”Hållbar tillväxt”.

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation.

Det tredje målet har fokus på näringslivsklimatet och att skapa gynnsamma förutsättningar för nya företag att etableras, befintliga företag att växa och innovationer att utvecklas. För att Göteborgs Stad ska lyckas nå målet, krävs ett strategiskt arbete inom företagsklimat och innovationskraft.

Prioriterade indikatorer:

- Företagsklimat
- FoU-investeringar
- Regional Innovation Scoreboard

Önskat läge:

- Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ska ha bäst företagsklimat bland de svenska storstäderna respektive storstadsregionerna enligt både Sveriges Kommuner och Landstings Insiktsmätning och andra mätningar, så som Svenskt Näringslivs sammanfattande omdöme.
- Göteborgsregionen¹⁰ ska ha högre resultat vad gäller privata investeringar inom FoU i relation till liknande storstadsregioner i Europa. Göteborgsregionen ska ha högst FoU-investeringar/sysselsatt och högst varuexportvärde/sysselsatt bland svenska storstadsregioner.
- Göteborgsregionen¹⁰ ska rankas som ”innovationsledare” enligt Regional Innovation Scoreboard.

⁹ Liknande storstadsregioner avser här t ex Stuttgart, München, Lille, Helsingfors, Wien, Lyon, Oslo, Stockholm, Öresundsregionen, Hamburg och Milano.

¹⁰ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Sex strategier för att stärka näringslivets förutsättningar

Utifrån de utmaningar som Göteborg och regionen står inför, samt de prioriteringar som framkommit i dialogen med näringsliv och akademi, har sex strategiska områden identifierats. För att Göteborgs Stad ska lyckas uppnå målbild och mål, måste ett strategiskt arbete drivas inom samtliga dessa områden:

- Kompetensförsörjning
- Attraktionskraft
- Infrastruktur och tillgänglighet
- Markberedskap och fysisk planering
- Företagsklimat
- Innovationskraft

Inom varje strategiskt område anges en huvudstrategi och ett antal åtgärder för att genomföra huvudstrategin. Dessa åtgärder är *specifika* för det näringslivsstrategiska programmet och finns inte lika tydligt uttryckta i något annat av Göteborgs Stads styrande dokument och program.

På motsvarande sätt innehåller Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program inte sådana åtgärder som redan omfattas av befintliga styrande dokument och program. Åtgärder för att skapa en trygg stad samt bygga fler bostäder hör till denna kategori och finns därför inte med bland åtgärderna i det näringslivsstrategiska programmet, även om det är av största vikt för näringslivet att dessa åtgärder genomförs.

Särskilt betydelsefullt är också att det finns ett väl fungerande utbildningssystem av hög kvalitet, där en attraktiv internationell skola har stor betydelse för näringslivets möjligheter att rekrytera internationell kompetens. Även denna typ av åtgärder inryms i andra styrdokument och är därför inte inkluderade i det näringslivsstrategiska programmet.

Åtgärderna i programmet är vidare av *strategisk* snarare än operativ karaktär. Det operativa genomförandet av programmet kommer att beskrivas i separata handlingsplaner då programmet är beslutat, där berörda nämnder och styrelser inom ramen för sina uppdrag tar fram dessa. Utifrån dialogen med näringsliv och akademi, är det avgörande att det operativa genomförandet präglas av mod, nytänkande, handlingskraft och samverkan. Dessa fyra aspekter bör genomsyra arbetet inom samtliga strategiska områden.

I följande stycken beskrivs vart och ett av de strategiska områdena, dess huvudstrategier samt åtgärderna de omfattar.

Strategi 1: Kompetensförsörjning

Göteborg tillvaratar och attraherar kompetens.

Tillgång till arbetskraft med relevant kompetens är en av de viktigaste förutsättningarna för att näringslivet i Göteborg ska vara konkurrenskraftigt och fortsätta utvecklas. För att säkra morgondagens kompetensförsörjning ska Göteborgs Stad arbeta aktivt med att identifiera och tillvarata den kompetens som redan finns här, samt attrahera kompetens nationellt och globalt.

Åtgärder:

- Utveckla skola-näringslivssamverkan och låta entreprenörskap löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.
- Utveckla relevanta utbildningar som arbetslivet efterfrågar på alla nivåer.
- Utveckla möjligheten till fortbildning och kontinuerligt lärande på arbetsplatsen.
- Verka för bättre matchning och snabbare validering av kompetenser tillsammans med näringslivet för ökad delaktighet på arbetsmarknaden.
- Satsa aktivt på att tillvarata och attrahera internationell kompetens och stödja initiativ som stärker den internationella gemenskapen (international community) i staden.

Strategi 2: Attraktionskraft

Göteborg är en attraktiv plats att verka och bo i, samt besöka.

Tillväxten har en regional logik och det är regioner snarare än kommuner som konkurrerar om kompetens och kapital. Som navet i Göteborgsregionen är därför Göteborgs attraktionskraft avgörande. Göteborg ska vara en plats som är attraktiv att verka och bo i, samt besöka. För att vara det behöver Göteborgs Stad både leverera en god samhällsservice och förmedla berättelsen om Göteborg som attraktiv plats.

Åtgärder:

- Utarbeta en välutvecklad process för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
- Aktivt marknadsföra staden genom att utveckla berättelsen om Göteborg och det utvecklingssprång vi befinner oss i.
- Skapa tillåtande miljöer som främjar entreprenörskap och där gräsrotsinitiativ får möjlighet att utvecklas.

Strategi 3: Infrastruktur och tillgänglighet

Göteborg har en fungerande infrastruktur och god tillgänglighet.

Med sitt geografiska läge mitt emellan Oslo och Köpenhamn, samt med hamnen som porten mot världen, har Göteborg en stark position som internationell logistiknod. För att stärka positionen ytterligare, ska Göteborgs Stad fortsätta utveckla en fungerande

infrastruktur med god tillgänglighet för både människor och gods – såväl inom staden och regionen, som till och från regionen.

Åtgärder:

- Fortsätta utveckla Göteborg som Skandinaviens logistiknav, med Göteborgs Hamn och Landvetter Flygplats som centrala hubbar.
- Verka för snabba, hållbara resor med alla trafikslag inom både stad och arbetsmarknadsregion.
- Tillvarata Göteborgs unika kompetens inom hållbara transportsystem och mobilitetslösningar och låta det präglade stadens omvandling.
- Stödja omställningen till en smart stad genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

Strategi 4: Markberedskap och fysisk planering

Göteborg erbjuder bra lokaler och verksamhetsmark i rätt lägen

Göteborg befinner sig i ett utvecklingssprång där mångmiljardbelopp kommer att investeras de närmaste tjugo åren. För att underlätta näringslivets etablering och expansion, behöver Göteborgs Stad, tillsammans med Göteborgsregionen, planera för tillväxt, genom att skapa förutsättningar för fastighetsmarknadens aktörer att kunna utveckla lokaler för näringslivets behov, samt att i stadens planering erbjuda verksamhetsmark i lägen som stärker utvecklingen av en hållbar region.

Åtgärder:

- Bedriva en markförsörjning med insikt om näringslivets etablerings- och expansionsbehov.
- Stärka och utveckla strategiska lägen för näringslivets behov av tillväxt.
- Utarbeta ändamålsenliga detaljplaner som fungerar för ett föränderligt näringsliv, möjliggör snabbare etableringar och skapar förutsättningar för att arbeta nytänkande med stadens rum.

Strategi 5: Företagsklimat

I Göteborg är det enkelt att driva företag.

Ett positivt företagsklimat är en förutsättning för att näringslivet ska fortsätta välja Göteborg som bas för etablering och expansion. I Göteborg ska det vara enkelt att driva företag, det är ledstjärnan för alla våra kontakter med företagen. Varje möte ska präglas av ett positivt bemötande, vi ska alltid ha kunden i fokus och vi ska ha god kunskap om stadens erbjudande till företagen.

Åtgärder:

- Arbeta aktivt med attityder till och förståelse för företag och företagande hos politiker och tjänstemän.

- Arbeta systematiskt med att förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.
- Tillse att stadens beslut i relevanta frågor innehåller en analys om hur det påverkar näringslivet.
- Koordinera insatser från externa aktörer för att stödja små och medelstora företag.

Strategi 6: Innovationskraft

Göteborg stärker näringslivets förutsättningar för innovation.

Göteborg är navet i Sveriges viktigaste industriregion och basen för flera globala kunskapsintensiva tillverkningsföretag. Det skapar unika förutsättningar för staden att vara testarena för utveckling av ny teknik som kan lösa framtidens samhällsutmaningar. Göteborgs Stad ska stödja denna utveckling genom att stärka näringslivets förutsättningar för innovation och inom staden vara öppen för innovationer i sina verksamheter.

Åtgärder:

- Initiera, utveckla och samordna klusterinitiativ och strategiska samverkansprojekt där kompetenser korsbefruktas.
- Positionera staden som internationellt ledande test- och demomiljö för hållbara lösningar på samhällsutmaningar.
- Stärka Göteborgs position som den innovativa motorn i svensk industri.
- Satsa aktivt på kreativa näringar som katalysator för innovation.

Bilaga 1. Arbetsprocess

Dialogmöten med externa aktörer

Under framtagandet av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har projektgruppen haft separata dialogmöten med nedanstående organisationer, i syfte att lyssna in vad dessa organisationer önskar att staden utvecklar för att skapa bättre förutsättningar för företagande. Dessa dialogmöten genomfördes under februari-mars 2017. Samtliga organisationer som deltog i dialogmötena erbjöds därefter i juni att i en enkät ge sina synpunkter på programmets målbild, mål, strategier och åtgärder.

Företag, näringslivsorganisationer och fackförbund

AB Volvo
Angered Företagarförening
Avenyföreningen
Cevt AB
Fastighetsägarna
Företagarföreningen Göteborg
Företagarna
Gbg & Co:s näringslivsgrupp
Getinge AB
G-Lab21
Gårda Företagarförening
Högsbo-Sisjön Företagarförening
Innerstaden Göteborg AB
Lindex AB
Livsanda Care AB
LO (inkl Handelsanställdas Förbund, IF Metall, Kommunalarbetareförbundet, Transportarbetareförbundet)
Majorna Älvsborg Företagarförening
Norra Älvstranden Företagarförening
Nyföretagarorganisationerna i entreprenörskvarteret Yesbox (Almi Företagspartner, Brewhouse, Connect Väst, Coompanion, Drivhuset, Framtidens företag, Framtidsfrön, Göteborgs Uppfinnareförening, Nyföretagarcentrum, One Stop Future Shop, Skatteverket, Ung Företagsamhet, Venture Cup, Winnet Västra Götaland)
SKF Sverige AB
Småföretagarnas Riksförbund
Startup Grind
Stena AB
Svenskt Näringsliv (inkl Almega, Plåt och Ventföretagen, Svensk Handel, Teknikföretagen, Transportföretagen, Visita)
Sveriges Byggindustrier
The Techno Creatives
Torslanda Företagarförening
Unionen
Vinnigroup AB

Västsvenska Handelskammaren
Wallenstam AB

Akademi och Science Parks

Chalmers tekniska högskola
Göteborgs universitet
Johanneberg Science Park
Lindholmen Science Park
Sahlgrenska Science Park

Workshops och möten med aktörer inom Göteborgs Stad

Utifrån de inspel som framkom i dialogmötena, tog en referensgrupp vid med representanter för 15 förvaltningar och bolag som har omfattande näringslivskontakter:

Angereds stadsdelsförvaltning
Fastighetskontoret
Förvaltningen för inköp och upphandling
Förvaltningen för konsument och medborgarservice
Gbg & Co
Göteborgs Hamn
HIGAB
Lundby stadsdelsförvaltning
Miljöförvaltningen
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
Social resursförvaltning
Stadsbyggnadskontoret
Trafikkontoret
Utbildningsförvaltningen
Älvstranden Utveckling AB

Under april-maj 2017 hölls fyra workshops med referensgruppen, där målbild, mål och strategiska områden med åtgärder definierades. Dessa förslag diskuterades därefter på djupet i separata möten med samtliga förvaltnings- och bolagsledningarna som varit representerade i referensgruppen.

De förslag som arbetats fram utifrån ovanstående dialogmöten och workshops med referensgruppen diskuterades sedan i maj ur ett regionalt perspektiv med följande aktörer:

Regionala aktörer

Göteborgsregionens Kommunalförbund (GRs presidium samt kommunchefer och näringslivschefer i GR)
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Västra Götalandsregionen (Regionutvecklingsnämndens presidium och Koncernstab
Regional utveckling)

Ett tiotal informationsmöten med politiken har även genomförts under våren 2017.

Under hela processen har månatliga avstämningar gjorts med ledningsgruppen för Business Region Göteborg samt med projektets styrgrupp. Projektgruppen har löpande sammanvägt de inspel som inkommit och på detta sätt tagit fram det förslag som ligger.

Bilaga 2: Indikatorer

Mål 1: Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som är bäst på att tillvarata kompetens och attrahera talang.

Prioriterade indikatorer:

- Arbetslöshet
- Flyttnetto högutbildade
- EU 2020 Regional Index

Önskat läge:

- Arbetslösheten i Göteborg och Göteborgsregionen ska vara lägst bland svenska storstäder/storstadsregioner.
- Flyttnettot till Göteborgsregionen för högutbildade ska vara positivt för samtliga åldersspann.
- Göteborgsregionen¹¹ ska ligga bland de tio bästa regionerna i EU enligt EU 2020 Regional Index.

Nuläge:

Arbetslöshet

- Den öppna arbetslösheten inklusive personer i arbetsmarknadspolitiska program var i genomsnitt 7,8 procent för Göteborg år 2016. I Stockholm låg motsvarande siffra på 6,1 procent och i Malmö 14,9 procent.
- I hela Göteborgsregionen var den öppna arbetslösheten 5,7 procent under första halvan av 2017. Motsvarande siffror för riket var 7,5 procent, Stockholmsregionen 6,1 procent och Malmöregionen 10,2 procent (se figur 1.1).

Flyttnetto högutbildade

- Göteborgsregionen hade år 2016 ett positivt flyttnetto av högutbildade inom hela åldersspannet 21-64 år. Flyttnettot av högutbildade var däremot negativt för ålderskategorierna 28-44 år och 45-64 år, vilket är ett resultat som även gäller för Västra Götalands län (se tabell 1.2).

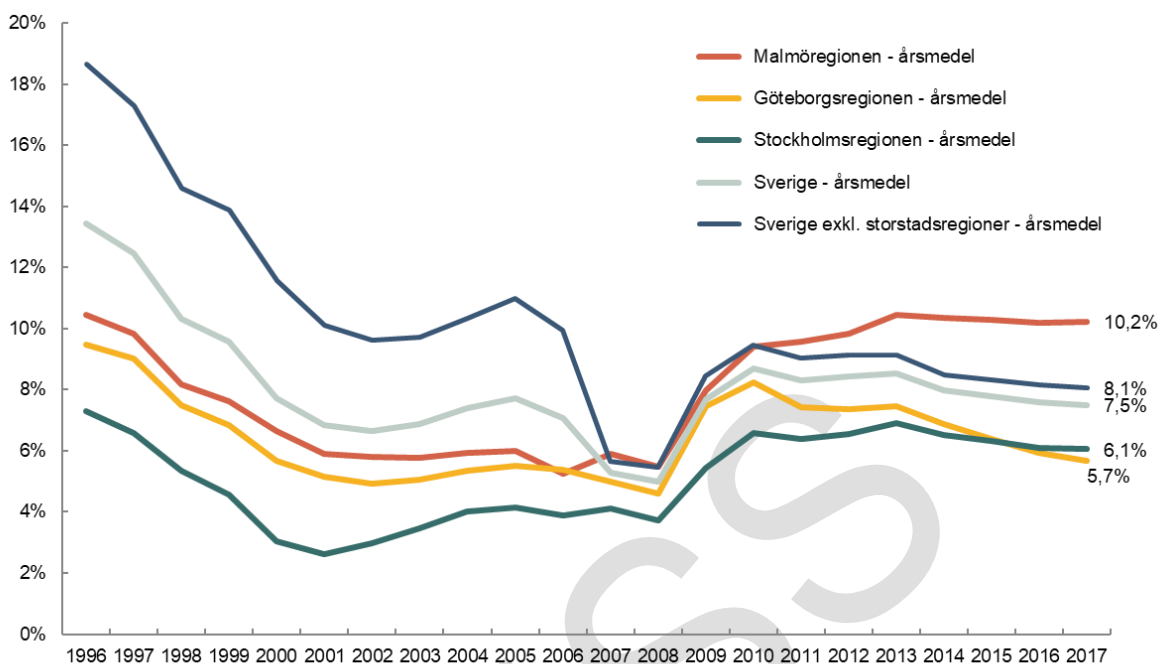
EU 2020 Regional Index

- Göteborgsregionen placerar sig på rank nr 5 av 268 regioner enligt den senast publicerade EU 2020 Regional Index 2015 (se tabell 1.3).

---

¹¹ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

Figur 1.1 Öppet arbetslösa samt i arbetsmarknadspolitiska program, procent av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år i Sveriges storstadsregioner

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

Tabell 1.2 Flyttnetto av högutbildade 21-64 år

REGION	ALDER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Göteborgsregionen	21-64 år	-149	236	133	32	233	54	356
	21-27 år	253	368	452	357	382	469	580
	28-44 år	-367	-153	-303	-287	-151	-365	-182
	45-64 år	-35	21	-16	-38	2	-50	-42
Västra Götalands län	21-64 år	-513	-99	-278	-243	-193	-199	102
	21-27 år	153	352	332	342	232	436	491
	28-44 år	-591	-453	-603	-484	-454	-535	-329
	45-64 år	-75	2	-7	-101	29	-100	-60

Källa: Västra Götalandsregionen

Tabell 1.3 Rankinglista EU 2020 Regional Index

Rank	Region (NUTS 2), avser 2015 års publikation
1	Köpenhamnsregionen, Danmark
2	Helsingfors-Uusimaa, Finland
3	Stockholm, Sverige
4	Östra Mellansverige, Sverige
5	Västsverige, Sverige (får räknas som Göteborgsregionen)
6	Sydsverige, Sverige
7	Oberbayern, Tyskland
8	Vlams-Brabant, Nederländerna
9	Tübingen, Tyskland
10	Stuttgart, Tyskland
.	.
.	.
.	.
268	Campania, Italien

Källa: EU Kommissionen

Mål 2: Samhällsplanering

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som erbjuder bäst förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt.

Prioriterade indikatorer:

- Produktivitet (BRP/capita och BRP/sysselsatt)
- Decouplingeffekt (gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp)
- Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs kärna respektive arbetsmarknadsregion

Önskat läge:

- Göteborgsregionens produktivitet ska öka i samma takt som eller snabbare än liknande storstadsregioner¹² i Europa.
- Gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp ska fortsätta öka över tid i Göteborgsregionen.
- Göteborgs kärna ska förtätas och Göteborgs arbetsmarknadsregion ska utvidgas enligt målen i GRs regionala utvecklingsplan "Hållbar tillväxt".

Nuläge:

Produktivitet

- Göteborgsregionens BRP/capita har ökat med 40 procent mellan 2000-2014. Motsvarande förändring i Stockholmsregionen var 34 procent och i Malmöregionen 28 procent. Jämfört med föregående år ökade Göteborgsregionens BRP/capita med 5 procent, vilket den även gjorde i de övriga två storstadsregionerna (se figur 2.1).
- Göteborgsregionens BRP/sysselsatt har ökat med 31 procent mellan 2000-2014. Motsvarande förändring i Stockholmsregionen var 33 procent och i Malmöregionen 24 procent. Jämfört med föregående år ökade Göteborgsregionens BRP/sysselsatt med 6 procent och i de övriga två storstadsregionerna med 5 procent (se figur 2.2)
- I jämförelse med liknande storstadsregioner i Europa, ligger Göteborgsregionens produktivitetsökning mellan 2006-2014 i det övre spannet och överträffas endast av Stockholm, Stuttgart och Öresundsregionen (se tabell 2.3).

Decouplingeffekt

- I Göteborgsregionen har gapet mellan BRP-tillväxt och CO₂-utsläpp, den s k decouplingeffekten, ökat över tid. Nivån på koldioxidutsläppen varit konstant under hela 2000-talet och fallit markant från 2011 och framåt. Samtidigt har den ekonomiska tillväxten i vår region ökat med mer än 50 procent. Samma mönster gäller för övriga storstadsregioner och Sverige som helhet (se figur 2.4).

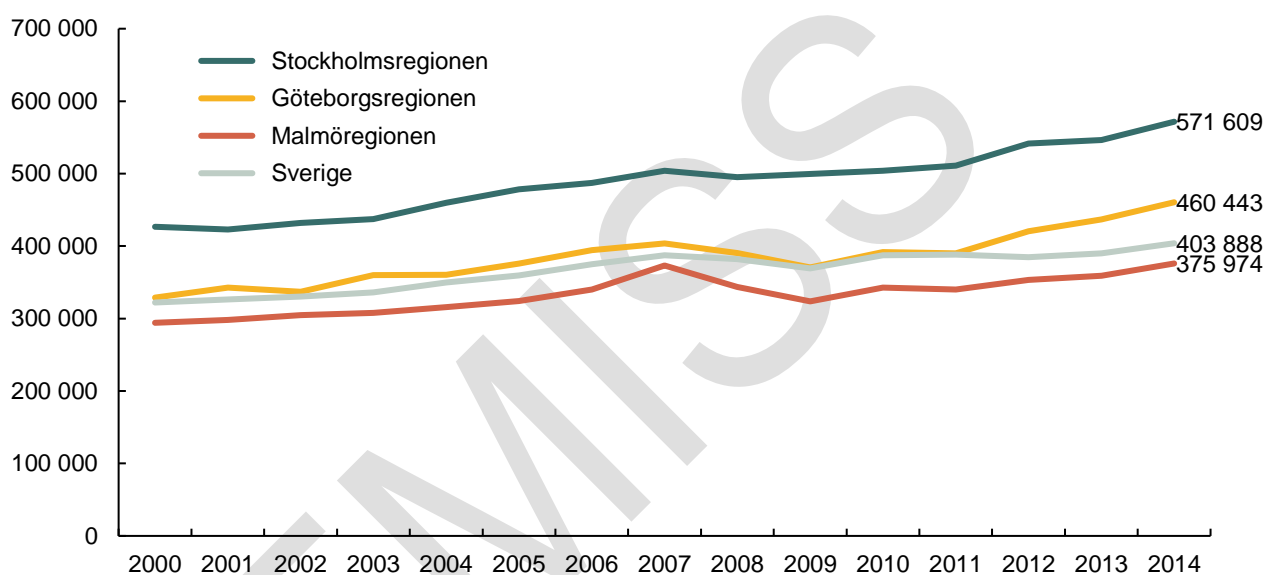
---

¹² Liknande storstadsregioner avser här t ex Stuttgart, München, Lille, Helsingfors, Wien, Lyon, Oslo, Stockholm, Öresundsregionen, Hamburg och Milano.

Antal invånare och sysselsatta i Göteborgs kärna respektive arbetsmarknadsregionen

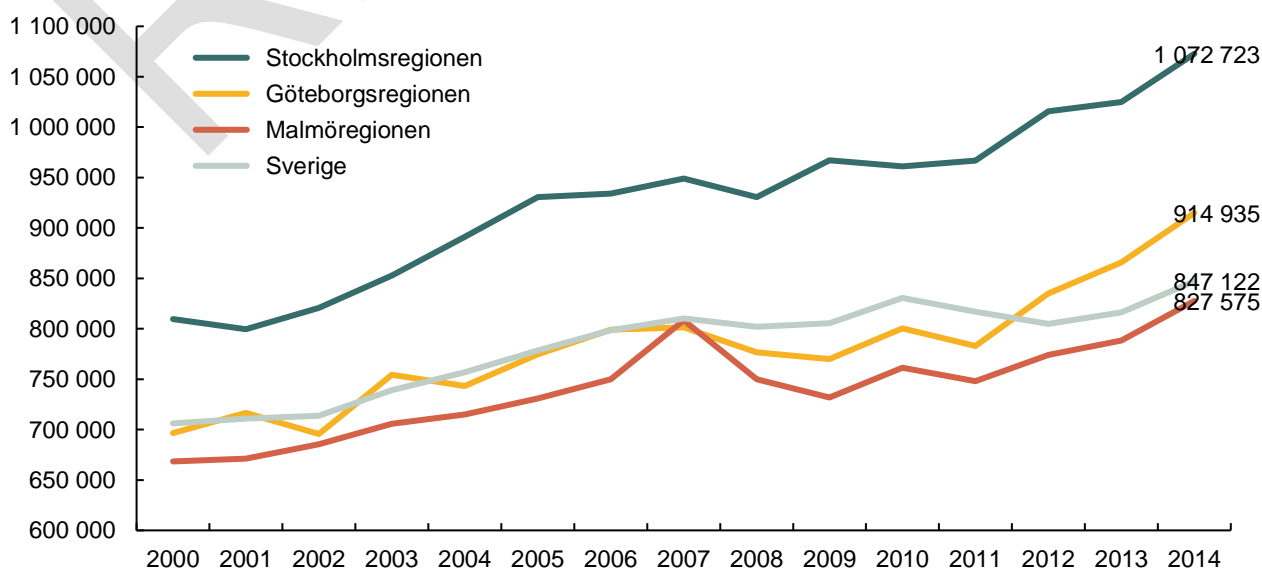
- Nollmätning av kärnans utveckling kommer att genomföras i samband med halvtidsutvärderingen av GRs strategiplan "Hållbar tillväxt" 2018.
- Antal invånare 2016 i Göteborgs arbetsmarknadsregion var 1 172 889 (se figur 2.5).
- Antal sysselsatta 2015 i Göteborgs arbetsmarknadsregion var 577 974 (se figur 2.6).

Figur 2.1 Realt BRP (förädlingsvärde i kronor) per capita i storstadsregioner och Sverige 2000-2014

Källa: SCB

Figur 2.2 Realt BRP (förädlingsvärde i kronor) per sysselsatt i storstadsregioner och Sverige 2000-2014

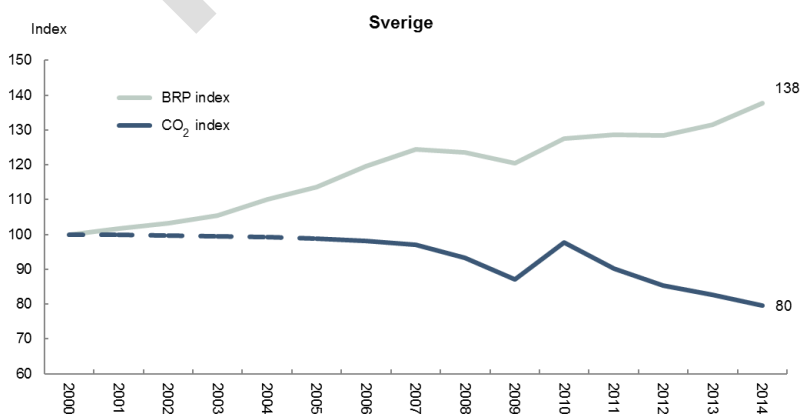
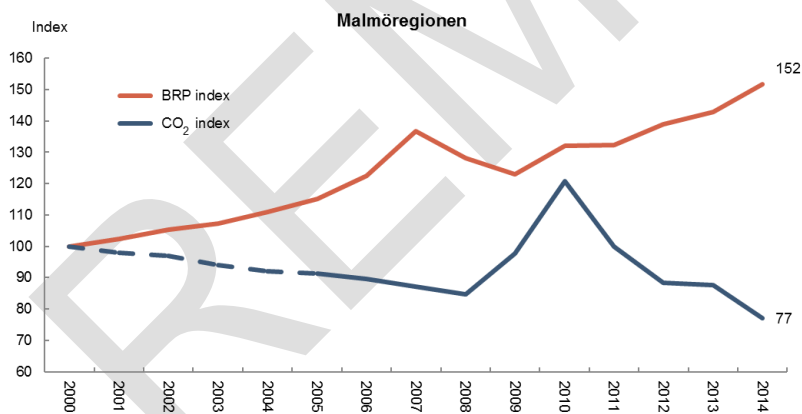
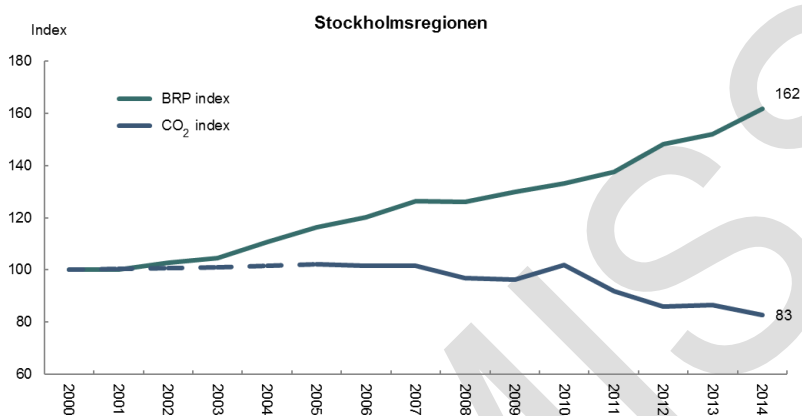
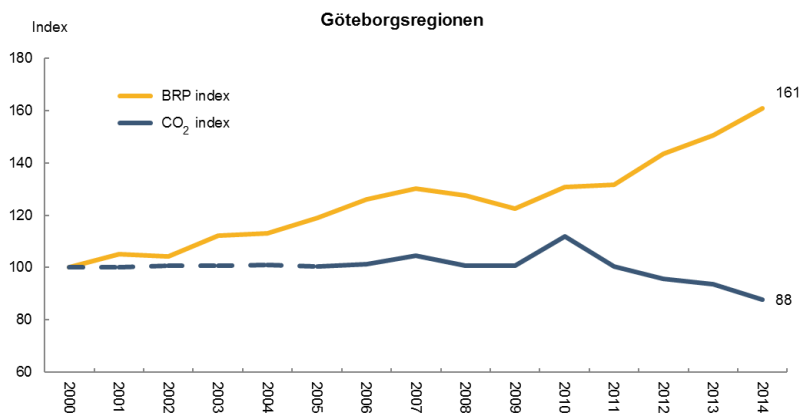
Källa: SCB

Tabell 2.3 Realt BRP (förädlingsvärde i euro) per capita i Västsverige och jämförbara storstadsregioner enligt NUTS 2

Region	2006	2010	2014	Förändring 2006-2014	
				Euro	Procent
Västsverige	35900	37700	42900	7000	19%
Hamburg	52900	55600	60100	7200	14%
Helsingfors	43900	47500	49200	5300	12%
Lille	23700	24700	26200	2500	11%
Lyon	29800	30600	32100	2300	8%
Milano	43800	51000	49900	6100	14%
München	88000	89500	99600	11600	13%
Oslo	*	*	78500	*	*
Stockholm	50500	54600	62800	12300	24%
Stuttgart	37900	40900	46500	8600	23%
Wien	42700	45700	47300	4600	11%
Öresundsregionen	49800	55300	59800	10000	20%

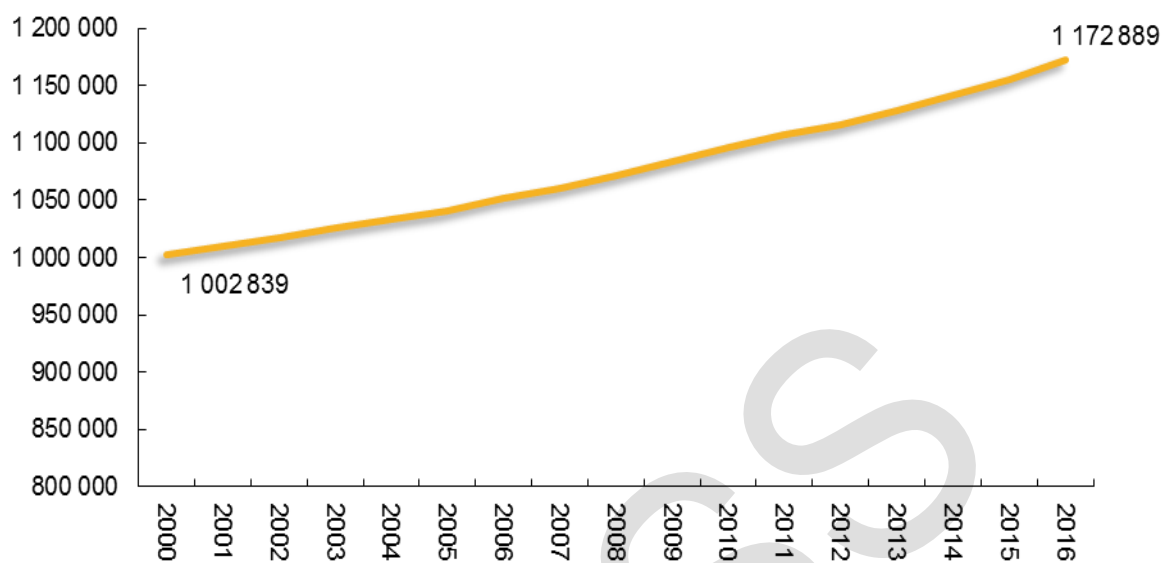
*Data saknas för 2006 respektive 2010

Figur 2.4 Realt BRP och CO₂-utsläpp i storstadsregioner och Sverige 2000-2014 (Index 2000=100)

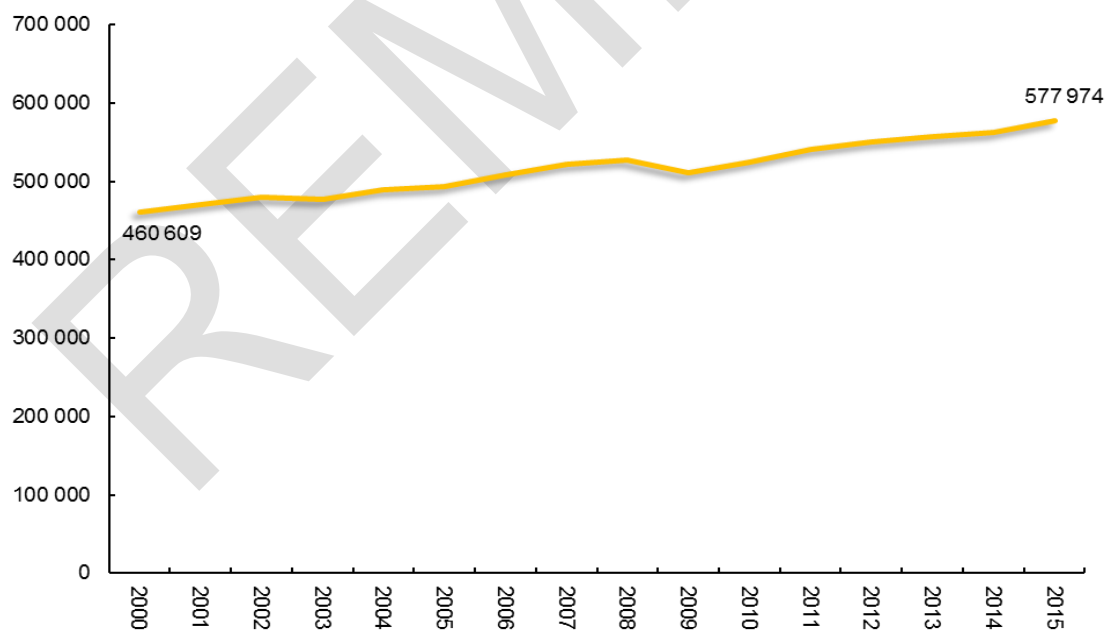
Källa: SCB och Nationella emissionsdatabasen

Figur 2.5 Folkmängd i Göteborgs arbetsmarknadsregion 2000-2016

Källa: SCB

Figur 2.6 Antal sysselsatta i Göteborgs arbetsmarknad 2000-2015

Källa: SCB

Mål 3: Företagsklimat och innovationskraft

Göteborg är en av de storstadsregioner i Europa som har bäst klimat för företagande och innovation

Prioriterade indikatorer:

- Företagsklimat
- FoU-investeringar
- Regional Innovation Scoreboard

Önskat läge:

- Göteborgs Stad och Göteborgsregionen ska ha bäst företagsklimat bland de svenska storstäderna respektive storstadsregionerna enligt både Sveriges Kommuner och Landstings Insiktsmätning och andra mätningar, så som Svenskt Näringslivs sammanfattande omdöme.
- Göteborgsregionen¹³ ska ha högre resultat vad gäller FoU-investeringar i relation till liknande storstadsregioner i Europa. Göteborgsregionen ska ha högst FoU-investeringar/sysselsatt och högst varuexportvärde/sysselsatt bland svenska storstadsregioner.
- Göteborgsregionen¹³ ska rankas som ”innovationsledare” enligt Regional Innovation Scoreboard.

Nuläge:

Företagsklimat

- Göteborgs Stad ligger i 2016 års Insiktsmätning från Sveriges Kommuner och Landsting (SLK) på ett NKI på 69. Göteborgs resultat ligger därmed på den övre gränsen för godkänt som SKL satt upp för undersökningen (godkänt = 62 – 69), men ligger samtidigt två enheter under NKI för Stockholm samt för samtliga Sveriges kommuner, som båda har ett NKI på 70. Sedan 2008 har Göteborgs Stad ökat med sju enheter, från 62 till 69 (se figur 3.1).
- Motsvarande utveckling för Göteborgsregionen är ett stigande NKI från 66 i undersökningen 2014 till 68 i 2016 års undersökning. Sedan 2008 har Göteborgsregionens NKI stigit från 62 till 68 (se figur 3.1).
- Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet visar en negativ utveckling för både Göteborgs Stad och Göteborgsregionen under motsvarande år. Det sammanfattande omdömet om företagsklimatet i Göteborgs Stad har stadigt minskat sedan 2009 och låg 2017 på 2,87, vilket är sämre än både Stockholms Stad och Malmö Stad (se figur 3.2).
- Motsvarande omdöme för hela Göteborgsregionen låg 2016 på 3,11. Det placerar Göteborgsregionen sämst bland Sveriges storstadsregioner (se figur 3.3).

---

¹³ Göteborgsregionen definieras här som NUTS 2 Västsverige och består av Västra Götalands län och Halland.

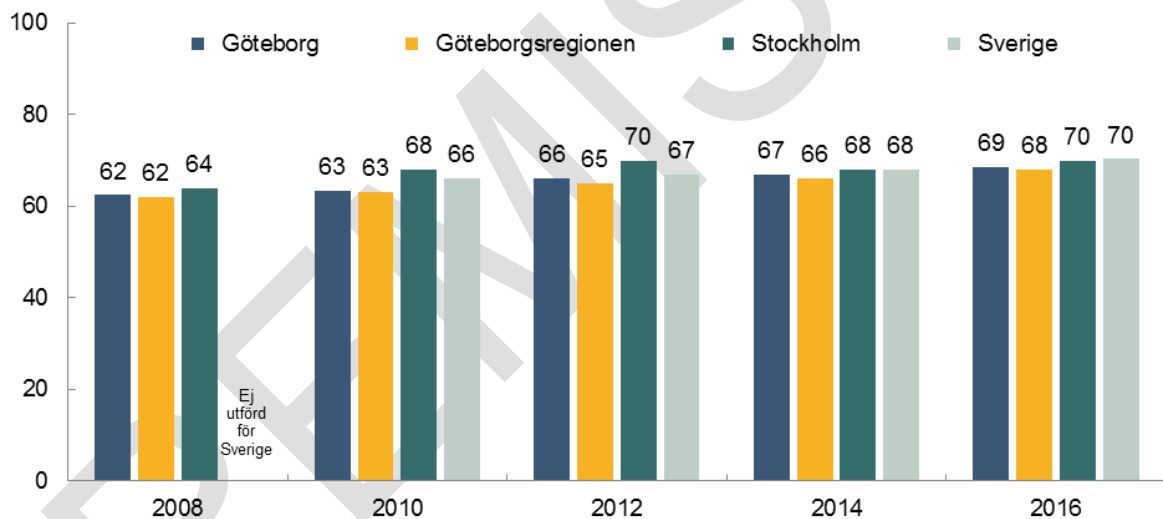
FoU-investeringar

- Göteborgsregionen tillhör de regioner som har högst utgifter för FoU i förhållande till bruttoregionalprodukten i Europa, med en andel på över 2,35 procent av BRP (se figur 3.4).
- Göteborgsregionens reala FoU-investeringar per sysselsatt i privat sektor låg 2015 på 45 000 kronor. Göteborgsregionen placerar sig därmed högre än både de övriga storstadsregionerna och riket (se figur 3.5).
- Varuexportvärdet/sysselsatt i Göteborgsregionen låg 2016 på en nivå som är betydligt högre än både de övriga storstadsregionerna och riket (se figur 3.6).

Regional Innovation Scoreboard

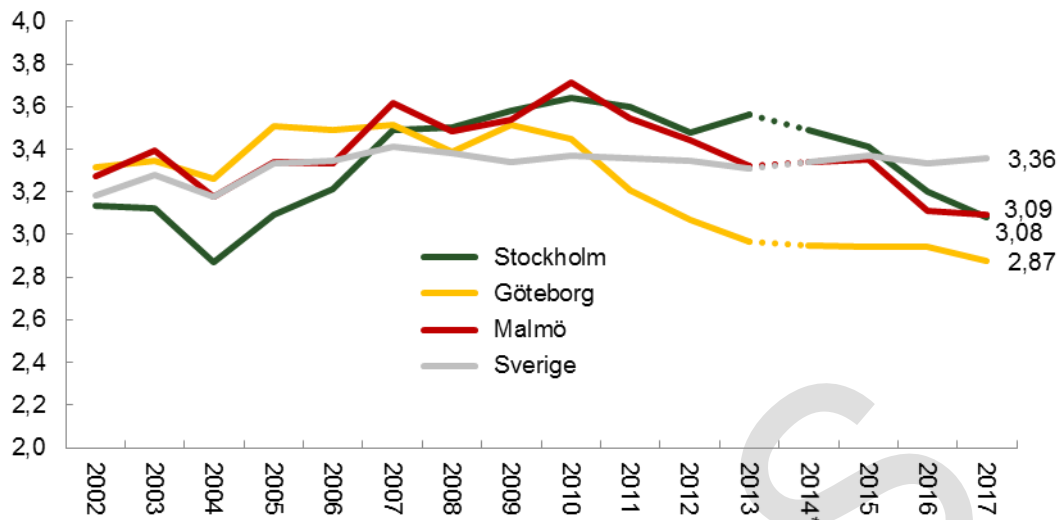
- Göteborgsregionen räknas till gruppen innovationsledare tillsammans med regioner som Stuttgart, Nort-Brabant, Stockholm, Östra Mellansverige, Sydsverige, London, Itä-Soumi, och Utrecht etc (se figur 3.7)

Figur 3.1 Sammanfattande NKI för kommunal service i Göteborg, Göteborgsregionen, Stockholmsregionen och Sverige 2008-2016

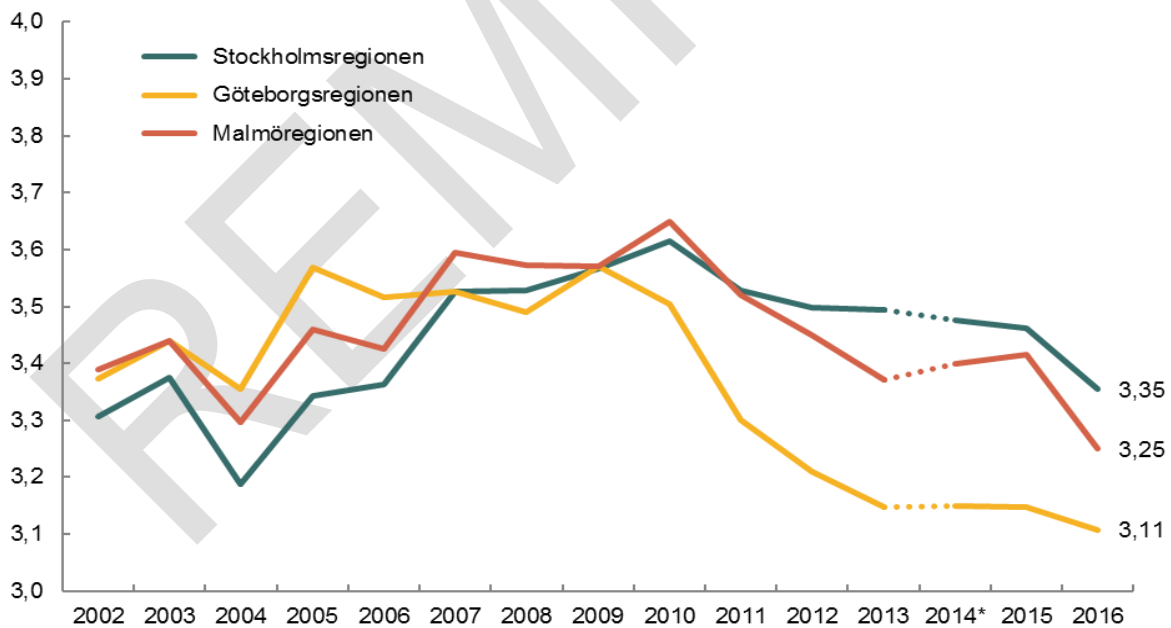
Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

Figur 3.2 Sammanfattande omdöme, företagsklimatet i Sveriges storstäder, 2002-2016

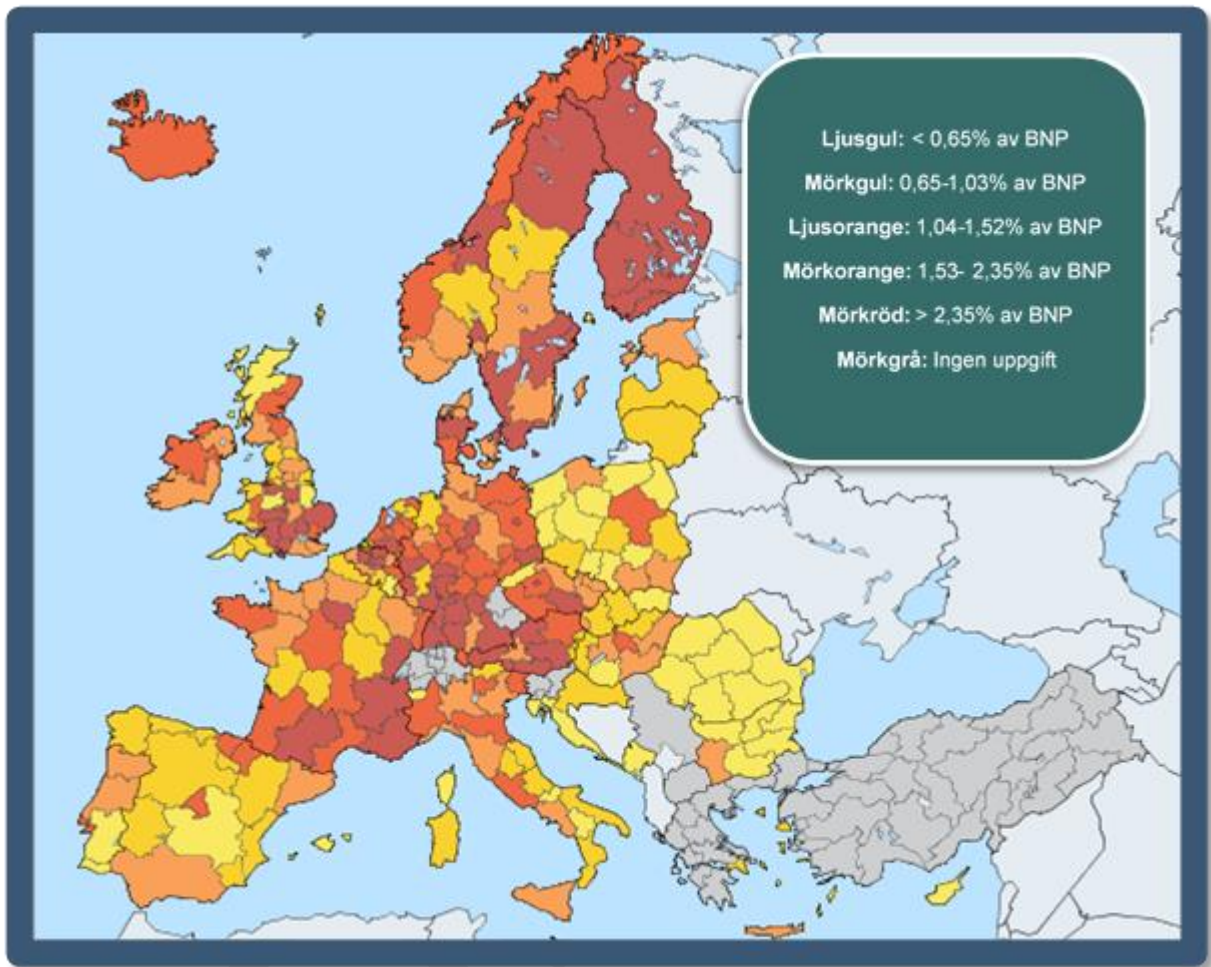
* Undersökningen genomfördes inte under 2014
Källa: Svenskt Näringsliv

Figur 3.3 Sammanfattande omdöme, företagsklimatet i Sveriges storstadsregioner, viktat utifrån folkmängd, 2002-2016

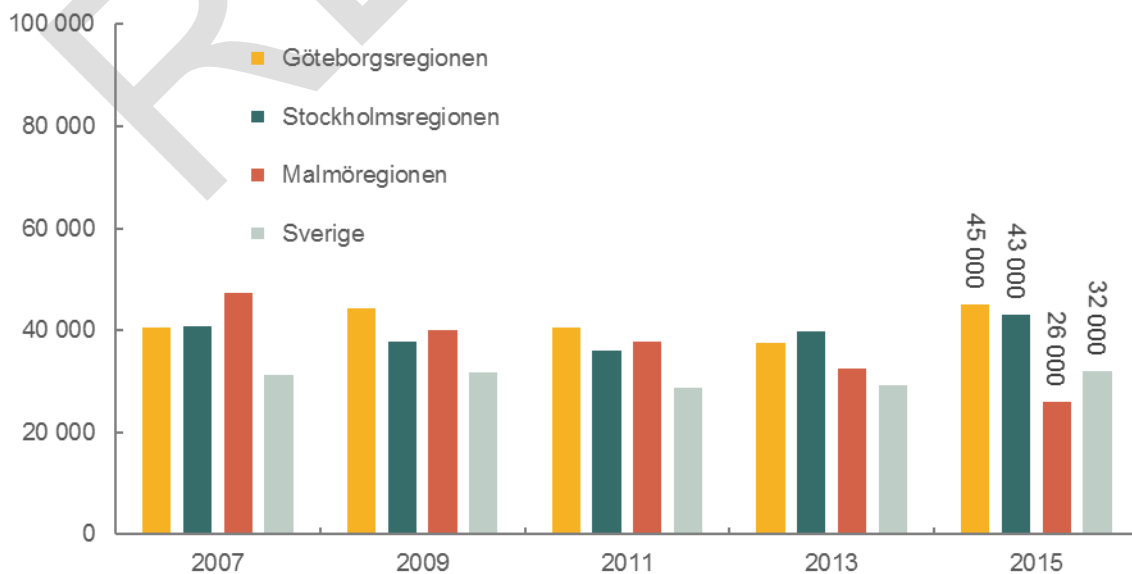
* Undersökningen genomfördes inte under 2014
Källa: Svenskt Näringsliv

Figur 3.4 Utgifter för FoU inom EU28 - procent bruttoregionprodukten, avser år 2014

Källa: Eurostat

Figur 3.5 Reala FOU-investeringar (i kronor) per sysselsatt i privat sektor i storstadsregioner och Sverige 2007-2015

Källa: SCB

Figur 3.6 Real varuexport (i kronor) per sysselsatt i storstadsregioner och Sverige 2010-2016

Källa: SCB

Figur 3.7 Europas regioner enligt Regional Innovation Scoreboard

